

PRZEGŁAD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VI Warszawa, czwartek 18 czerwca 1931 r. Nr. 137

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M. S. Z., wewn. Nr. 53

TREŚĆ: **Sprawy polskie:** Polska a Niemcy. Polska a Gdańsk. — Sytuacja polityczna w Polsce. — **Zagadnienia ogólne:** Sprawa odszkodowań i długów. Sytuacja polityczna w Niemczech. — Mocarstwa a ZSRR. — Sytuacja polityczna i gospodarcza na Litwie. — Państwa skandynawskie. — **Różne.**

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A NIEMCY. POLSKA A GDANSK.

The Times 16.VI. Korespondent z Berlina podaje bez komentarzy streszczenie odpowiedzi niemieckiej na notę polską w sprawie manifestacji Stahlhelmu we Wrocławiu.

Deutsche Tageszeitung 16.VI, w koresp. z Warszawy „Herr Strassburger als Demagoge” pisze, że min. Strassburger ogłosił w prasie wywiad na temat sytuacji ludności polskiej w Gdańsku, którą rząd gdański nie otacza opieką, co wywołuje potrzebę urzędzenia zbiórek w Polsce na rzecz tej ludności.

Dziennik pisze: „Dla mniejszości niemieckiej w Polsce jest wartościowym ten fakt, że min. Strassburger jawnie i do pewnego stopnia urzędowo oddaje w opiekę Polsce polską ludność Gdańska, która zresztą jest dobrze traktowana przez władze gdańskie, tembardziej, że każda pomoc dla mniejszości niemieckiej, pochodząca z Rzeszy, i każdy ściślejszy kontakt z matką, jest jej poczytywany za zdradę stanu”.

Verkehrstechnische Woche Nr. 14, w art. omawiającym budowę linii kolejowej Nowe Herby — Gdynia pisze m. inn.: Nie ulega wątpliwości, że ta bezpośrednia linja wywozowa, biegnąca z południa na północ, doprowadzi do dalszego odchylenia południowo-europejskiego ruchu tranzytowego od Niemiec. Polska planuje również połączenie promowe Gdynia—Szwecja, a to w związku z zamiarem rozbudowy linii na czterotorową i ze względu na dalszy rozwój polskiego portu węglowego i wojennego w Gdyni. Dane cyfrowe co do ruchu portowego w Gdańsku za rok 1930 wskazują, że uległ on w tym roku redukcji o 4% w porównaniu z r. 1929, podczas gdy ruch w Gdyni wzrósł o 28,5%. Z ogólnego polskiego ruchu towarowego przez granicę morską przypadało: w 1928 r. via Gdańsk — 81,5 proc., via Gdynia 18,5; w 1930 r. odpowiednio cyfry wyniosły 69,4 i 30,6 p. Ponieważ no-

wa linja stanowi bezpośrednie połączenie między ufortyfikowanym okręgiem górnośląskim i również ufortyfikowanym wybrzeżem, przy równoczesnym połączeniu z fortyfikacjami nadwiślańskimi, przeto nadaje ona przesunięciu francuskiej sfery zainteresowania do „korytarza” (przez fakt powierzenia ważnych arterij komunikacyjnych północno-południowych francuskiej firmie zbrojeniowej) znaczenie nie tylko gospodarcze, lecz także militarne i strategiczne.

Pozor 29.V, (Ołomuniec) pisze o paradzie Stahlhelmu we Wrocławiu i podnosi ustępy tych przemówień, które były skierowane przeciwko Polsce. Dziennik pisze, że Stahlhelm, który inaczej zwie się „Bund der Front-soldaten” daje dużo do myślenia, gdyż Niemcy nazywają go organizacją prywatną a on jest zorganizowany zupełnie na sposób wojskowy. Deklamacje niemieckich dyplomatów o pokojowości Niemiec są tylko pokrywką, pod którą kryją Niemcy swoje przygotowania do odwetu. Próba przeprowadzenia przyłączenia Austrii do Niemiec byłaby pierwszym wystąpieniem nie tylko przeciwko Polsce ale i przeciwko Czechosłowacji.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Deutsche Tageszeitung 17.VI, w koresp. z Katowic „Hemmungloser Druck” omawia położenie szkolnictwa niemieckiego i wyrzeka, że władze polskie znów zwalniają nauczycieli niemieckich i często zmieniają siły nauczycielskie, żeby ludności obrzydzić źle prowadzoną szkołę niemiecką. Dziennik przytacza za „Katt. Ztg.” informację, że nazwiska osób, które zapisały swoje dzieci do szkół niemieckich, przedostały się do prasy polskiej, co jest niezgodne z polską konstytucją i konwencją genewską.

Dalej mówi dziennik o „ciężkiej depresji na polskim Górnym Śląsku, strajkach i manifestacjach bezrobotnych.

Trybuna radziecka 11.VI, omawia przebieg kongresu PPS, zaznaczając, że kongres ten ujawnił świadomość przywódców PPS co do bankructwa ich polityki i kurczenia się wpływów socjalistycznych na masy pracujące. Frazeologia rewolucyjna została wysunięta jedynie po to, aby w dalszym ciągu oszukiwać proletariatu polski. Zadaniem komunistów jest pokrzyżowanie manewru wodzów PPS, którzy przy pomocy zaostrzonego frazesu opozycyjnego ukryć chcą przed

masami swe rzeczywiste oblicze agentów kapitału i faszyzmu. „Komuniści polscy niewątpliwie wyzyskają prace i uchwały 22 kongresu PPS dla przekonania tych robotników, którzy ulegają jeszcze wpływom przywódców socjal-faszystowskich, o rzeczywistej treści ich zdradzieckiej polityki. Nie odbudowa demokracji lecz rewolucyjna walka o dyktaturę proletariatu o to jedyna droga, która prowadzi do wyzwolenia proletariatu polskiego”.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW. SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH

Der Tag 17.VI, podaje uchwałę francji parlam. i Sejmu pruskiego partji niemiecko-narodowej, domagającą się zniesienia obydwóch dekretów finansowych i kończącą się w ten sposób: „Wszystkie wnioski i wystąpienia partji niem.-narodowej mają na celu złagodzenie nędzy i wywalczenie dla narodu niemieckiego wolności i terenu dla życia... Tylko ustąpienie obecnego rządu i nowe wybory parlam. w Prusach i przejście rządów przez prawicę może uratować Niemcy”.

Deutsche Tageszeitung 16.VI, pisze, że rząd Brüninga odniósł zupełne zwycięstwo nad partjami i kanclerz Brüning jeszcze raz ma możliwość najrychlejszego wykorzystania wszystkich tych możliwości, które jeszcze nie zostały wyzyskane. Jednak rząd powinien mieć na uwadze to, aby się uwolnić od wpływu socjaldemokracji i więcej okazać skłonności do oparcia się na sferach narodowych.

Deutsche Tageszeitung 16.VI, w art. wst. omawia debaty nad rewizją planu Younga i zarzuca prasie niemieckiej, że nie popiera należycie tej sprawy; dziennik zarzuca rządowi niemieckiemu, że sprawy rewizji odszkodowań nie stawia w taki sposób, aby prasa mogła mieć ułatwione jej omawianie. Prasa powinna przy każdej okazji domagać się zasadniczej i zupełnej zmiany planu Younga i powinna stwierdzać, że przejściowe ułatwienia w spłacie odszkodowań mogą tylko pogorszyć położenie Niemiec.

Vorwärts 16.VI, pisze, że socjaldemokracja stoczyła w ostatnich dniach ciężką walkę o interesy robotników, neutralizując zamiary partji, dążących do wywołania wojny domowej. Przewyciężenie obecnego kryzysu politycznego może stanowić rozstrzygający początek odzyskania zaufania zagranicy a temsamem do odwrócenia katastrofalnych niebezpieczeństw.

Vorwärts 16.VI, pisze, że dekryty finansowe są argumentami przeciwko dyktaturze, jaką stara się wprowadzić obecny rząd niemiecki; na tych dekretach bowiem można widzieć, do czego doprowadza fabrykowanie ustaw przez biurokrację, nie znającą życia. Wszystkie stronnictwa zgodne są co do tego, że dekryty są niemożliwe do przeprowadzenia, ale niestety jest i druga trudność, mianowicie to, iż wybory 14 września dały taki parlament, który nie jest zdolny do uchwalania ustaw. Socjaldemokracja zdaje sobie sprawę, że może znaleźć większość dla obalenia dekretów, ale wie również, iż przy obecnym

parlamencie nie przeprowadzi swojego programu. Dlatego nie może wytworzyć sytuacji, z której szłaby droga ku bankructwu państwowemu i ku wojnie domowej. Będzie się ona starać uchylić najgorsze następstwa tych dekretów, ale też będzie baczyć, aby na to miejsce nie wytworzyć czegoś gorszego, przy czem najściślej będzie przestrzegać interesów klasy robotniczej.

L'Echo de Paris 17.VI, w art. Pertinaxa omawia sytuację finansową i kryzys wewnętrzno-polityczny w Niemczech i przypisuje rozmowom w Chequers zgubny wpływ, gdyż lamenty niemieckich ministrów spowodowały od 15 dni tak ogromne zmniejszenie rezerw złota i dewiz zagranicznych w Reichsbanku, że do legalnego pokrycia pieniądza papierowego brak w chwili obecnej mniej więcej 500 milj. marek, co staje się rzeczą groźną. Co do kryzysu politycznego, to Brueningowi udało go się zażegnać do pewnego stopnia jedynie przez danie roznamiętnionym partjom obietnicy prowadzenia polityki zagranicznej w duchu zdecydowanym. Dowodem tej ewolucji jest wyniosła odpowiedź na protest rządu polskiego w sprawie prowokacyjnego zachowania się „Stahlhelmu” i kroki, przedsięwzięte w kierunku zawieszenia spłat reparacyjnych.

Le Temps 17.VI, omawia trudną sytuację finansową Niemiec i ucieczkę kapitałów, która „przybrała ostatnimi czasy żywiołowy charakter”. Dziennik ocenia sumę kapitałów wycofanych poza granice Rzeszy na 800 milionów marek. Przyczyny tego katastrofalnego stanu rzeczy należy szukać nie w ciężarach reparacyjnych, jak to czynią Niemcy, lecz w samych metodach politycznych niemieckich, które są z gruntu mylne. Zamiast starać się utrzymać po strasznej, przegranej wojnie spokój wewnątrz kraju i zaufanie zagranicy, politycy niemieccy robili wszystko, ażeby zakłócić ten spokój i poderwać zaufanie, które inne narody pokładały w pracowitości, w energii i metodyczności narodu niemieckiego. Jaskrawym przykładem niezręczności dyplomacji niemieckiej jest poruszenie tak drażliwej sprawy jak „Anschluss” w najmniej odpowiedniej chwili. „Można więc śmiało powiedzieć, że Niemcy są ofiarą swych własnych omyłek”.

The Chicago Daily Tribune 17.VI. Korespondent z Berlina, donosząc o opanowaniu sytuacji w Niemczech przez Brueninga, podaje „ze źródeł miarodajnych”, wiadomość o tem, że kanclerz oświadczył wybitnym przywódcom partyjnym, iż na konferencji w Chequers Mac Donald i Henderson poradzili Niem-

com wstrzymać się z formalnym złożeniem prośby o rewizję lub o odroczenie spłaty odszkodowań do czasu przybycia do Europy Mellona i Stimsona. Ministrowie angielscy są bowiem przekonani, że obaj amerykańscy mężowie stanu poradzą Niemcom i Francji odbycie wspólnej konferencji w sprawie odszkodowań. Propozycja ta, wysunięta przez najpotężniejsze w świecie mocarstwo, — sądzą oni — nie będzie przez Francję zlekceważona; kryzys gabinetowy w Niemczech naraziłby rokowania te na niepowodzenie. Rozumowanie to — pisze korespondent — przekonało przywódców partyjnych, a szczególnie przedstawicieli Volkspartei.

MOCARSTWA A ZSRR.

ABC 13.VI, twierdzi, że wyobrazić łatwo sobie zbliżenie między Francją a Z. S. R. R., ponieważ nie ma między temi państwami przeciwieństwa jak np. między Rosją a Anglią. Dlatego też możliwy był sojusz między republikańską Francją a autokratyczną Rosją. Dziś Rosję zastępuje Polska ze swemi 32 milionami ludności. Dotychczas stosunki między Francją a Rosją nie były przyjazne, co wykorzystywały Niemcy i Włochy. Żeby zmieniły się na lepsze, musiałyby się najpierw zmienić stosunki między Rosją a Polską, sojuszniczką Francji. A właśnie zdaje się, że pod wpływem roszczeń niemieckich do wybrzeża polskiego nad Bałtykiem. Polska jest skłonna zbliżyć się do Rosji, mniej niebezpiecznej, kiedy popieranej przez Francję, która też będzie się starała rozluźnić węzły między Z. S. R. R. a Niemcami.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE.

Rytas 16.VI, w obsz. art., nawiązującym do mającego się odbyć dn. 20 czerwca r. b. kongresu eucharystycznego w Koszedarach, podkreśla wielkie znaczenie biskupstwa koszedarskiego dla dzieła rozwoju litewszczyzny we wschodnich ziemiach Litwy. Dziennik przyznaje, że pas pograniczny z Polską jest zamieszkały przez ludność polską i zaznacza, że tylko dzięki pracy koszedarskich księży Litwinów, rozwój wpływów polskich nie postępuje w tak szybkim tempie. W końcu dziennik nawołuje rząd litewski, by dał biskupstwu koszedarskiemu, jako położonemu na progu Wileńszczyzny, nietylko pełną swobodę działania, lecz by nawet działalność tego biskupstwa poparł.

Lietuvos Aidas 16.VI, w art. wst., nawiązującym do uroczystego obchodu w Łotwie 10-jej rocznicy założenia floty łotewskiej, ubolewa nad nieposiadaniem przez Litwę floty, która w uroczystościach tych powinna była wziąć udział. W d. c. dziennik uzasadnia potrzebę posiadania przez Litwę floty wojennej, a przede wszystkim floty handlowej i nawołuje rząd litewski do przyścia z pomocą inicjatywie prywatnej w zakresie tworzenia floty handlowej. Dziennik jest zdania, że na Litwie nie zabraknie kapitałów na ten cel, czego dowodem — zdaniem pisma — jest wzmógłony ruch budowlany w Kownie i na prowincji.

Lietuvos Aidas 16.VI, w obsz. notatce, omawiającej przebieg pierwszego dnia wyborów do kowieńskiego samorządu miejskiego, podkreśla nadzwyczaj żywy

udział w wyborach ludności żydowskiej i małe naogół zainteresowanie się wyborami ludności litewskiej.

Dzień Kowieński 15.VI, omawiając program nauczania w jedynym na Litwie polskim gimnazjum rolniczym w Wilkomierzu, podnosi jego znaczenie dla praktycznego rolniczego wykształcenia młodzieży polskiej.

Rytas 16.VI, w notatce, omawiającej oplakane położenie gospodarcze ludności Litwy północnej, podkreśla ogromne zadłużenie rolników litewskich i wyraża zdanie, że prawie żaden z nich nie będzie w stanie spłacić zaciągniętych długów i że przeto można twierdzić z całą pewnością, iż „za kilkanaście lat na Litwie zostanie przeprowadzona nowa reforma rolna, na podstawie której miejsce zlicytowanych rolników litewskich zajmą Żydzi lub Niemcy...”

PAŃSTWA SKANDYNAWSKIE.

Berlingske Tidende 9.VI, donosi, że na kongresie socjalistów duńskich, w którym uczestniczyli przedstawiciele socjalistów duńskich, szwedzkich i fińskich, postanowiono wznowić współpracę socjalistów państw skandynawskich. Socjaliści fińscy zgłosili pisemnie gotowość do współpracy. Współpraca socjalistów duńskich z norweskimi nie dochodziła dotychczas do skutku z powodu komunizującego charakteru socjalistów norweskich. Z tego też powodu nie uczestniczył ich delegat w kongresie w Danji.

RÓŻNE.

Deutsche Allg. Ztg. 17.VI, pisze z powodu pożyczki zagranicznej dla Austrii na poparcie „Credit-Anstalt”, że jak to się właściwie stało, iż krach w tym banku wybuchł dokładnie na kilka dni przed genewską konferencją w sprawie układu wiedeńskiego. Jasnym zaś jest już dzisiaj, że na zachodzie Europy istnieją koła finansowe, którym zależy na podporządkowaniu sobie Austrii. Paryska metoda widocznie zmierza do tego, aby stale podtrzymywać niepokój i trwogę w Wiedniu, i w końcu doprowadzić Austrię do takiego stopnia rozpacz, że przyjmie pomoc francuską na podyktowanych jej warunkach, które mają na celu poddanie jej pod kontrolę finansową. Francuzi jednak powinni pamiętać, że tego rodzaju postępowanie z Austrią odbija się także na nastrojach w Niemczech, a zaostrzenie się stosunków w Niemczech postawiłoby Paryż wobec konieczności wielkich decyzji politycznych.

Il Popolo d'Italia 10.VI, w art. wst. A. Mussoliniego p. n. „Paradoksy gospodarcze” wskazuje na niezdrowe objawy polityki gospodarczej w Ameryce, gdzie pali się rozmyślnie zapasy ziemiopłodów, podczas gdy w innych krajach, szpitalach i przytułkach, ludzie cierpią brak żywności. Tym objawem przeciwstawia autor celową politykę gospodarczą Włoch.

Deutsche Allg. Ztg. 17.VI, w koresp. z Waszyngtonu pisze o przemówieniu Hoovera na bankiecie republikańsk. redaktorów w Indianapolis. Hoover mówił o depresji światowej, która powstała jako dziedzictwo wojny światowej, a m. in. „przez zniszczenie życia gospodarczego, wywołanego nowym wytyczeniem granic”.

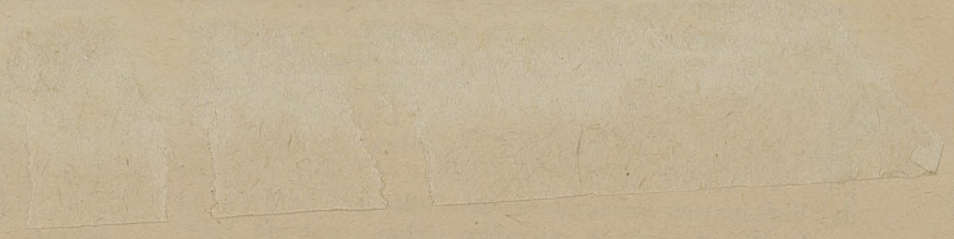
Faint, illegible text in the top left corner, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the top right corner, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

MIDDLE SECTION

Faint, illegible text in the middle section, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

LOWER SECTION

STW
1875